

روابط موضوعی و مکانیزم‌های دفاعی در اضطراب اجتماعی

Object Relations and Defense Mechanisms in Social Anxiety

Fatemeh Mesgarian PhD Candidate Tarbiat Modares University	Parviz Azad Fallah, PhD Associate Professor Tarbiat Modares University	پرویز آزادفلاح دانشیار دانشگاه تربیت مدرس	فاطمه مسگریان دانشجوی دکتری روان‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس
Hojatollah Farahani, PhD Assistant Professor Medical Science of Islamic Azad University, Tehran	Nima Ghorbani, PhD Professor, University of Tehran	نیما قربانی استاد دانشگاه تهران	حجت‌الله فراهانی استادیار دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران

چکیده

هدف این پژوهش شناخت ابعاد روان‌پویشی روابط موضوعی و مکانیزم‌های دفاعی و تعیین نقش آن در پیش‌بینی اضطراب اجتماعی بود. نمونه پژوهش، شامل ۵۵۸ نفر از دانشجویان دانشگاه تهران در مقاطع تحصیلی گوناگون، به روش نمونه‌برداری در دسترس انتخاب شد. این افراد مقیاس روابط موضوعی بل (بل، بکر و بیلینگتون، ۱۹۸۶)، پرسشنامه سبک‌های دفاعی (اندروز، سینگ و باند، ۱۹۹۳) و مقیاس هراس اجتماعی (کانور و دیگران، ۲۰۰۰) را تکمیل کردند. نتایج تحلیل همبستگی نشان داد بین اضطراب اجتماعی با ابعاد روابط موضوعی (خودمیان‌بینی، بیگانگی، دلبستگی نالایمن و بی‌کفایتی اجتماعی) و دفاع‌های شوخ‌طبعی و فرونشانی در سبک رشد یافته رابطه معنادار وجود دارد. همچنین اضطراب اجتماعی رابطه معنادار با همه انواع دفاع‌های سبک رشد نیافته به غیر از دفاع انکار، داشت. نتایج تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام نیز نشان داد بی‌کفایتی اجتماعی، دلبستگی نالایمن، خیال‌پردازی در خودمانده، تفرق و پرخاشگری فعل‌پذیر مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های اضطراب اجتماعی است. یافته‌های این بررسی شواهد پژوهشی برای الگوی تبیینی روان‌پویشی در آسیب‌های روانی فراهم کرد و همسو با نظریه‌های روان‌پویشی نشان داد کیفیت روابط موضوعی و مکانیزم‌های دفاعی رشد نیافته در اضطراب اجتماعی نقش بسزایی دارد.

واژه‌های کلیدی: اضطراب اجتماعی، مکانیزم‌های دفاعی، روابط موضوعی، روان‌پویشی

Abstract

The purpose of this study was to investigate the roles of object relations and defense mechanisms in predicting social anxiety. The sample of 558 students were selected from the University of Tehran by convenience sampling method. The participants completed Bell Object Relations Inventory (BORI; Bell, Becker & Billington, 1986), Defense Styles Questionnaire (DSQ; Andrews, Singh & Bond, 1993) and Social Phobia Inventory (SPIN; Connor, et.al, 2000). The results indicated that social anxiety is significantly correlated with object relation dimensions (i.e., egocentricity, alienation, insecure attachment and social incompetence) and mature defense styles (suppression and humor). The correlations between social anxiety and all immature defense styles were significant except the correlation with denial. The results of step by step regression indicated that social incompetence, insecure attachment, autistic fantasy, dissociation and passive aggressive were the most important predictors of social anxiety. The findings empirically supported psychodynamic explanations about psychopathology, and also indicated the roles of object relations and immature defenses in social anxiety.

Keywords: social anxiety, defense mechanisms, object relations, psychodynamic

received: 30 January 2017

accepted: 3 September 2017

دریافت: ۹۵/۱۱/۱۱

پذیرش: ۹۶/۶/۱۲

Contact information: azadfallahparviz@gmail.com

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دکتری روان‌شناسی است.

مقدمه

انسان موجودی اجتماعی است و روابط با دیگران برای او ماهیت کنشی دارد، اما در افراد مبتلا به اختلال اضطراب اجتماعی^۱، روابط خود به منبع احساسات ناخوشایند تبدیل می‌شود. ویژگی اصلی این اختلال ترس یا اضطراب مشخص از یک یا چند موقعیت اجتماعی است که فرد ممکن است در آن‌ها مورد مذاقه دیگران باشد و می‌ترسد به دلیل نوع رفتار یا بروز نشانه‌های اضطراب مورد ارزیابی منفی قرار گیرد. قرار گرفتن در موقعیت‌های اجتماعی تقریباً همیشه برای فرد مبتلا به این اختلال با اضطراب همراه است و او سعی می‌کند از آن اجتناب یا با اضطراب شدید آن را تحمل کند (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). اضطراب اجتماعی شایع‌ترین نوع اختلال اضطرابی و دومین اختلال روانی از نظر شیوع یک ساله (۶/۸ درصد) بین جمعیت بزرگسالان آمریکایی است (کسلر، چپو، دملر و والترز، ۲۰۰۵). در ایران، شیوع نقطه‌ای آن ۱۰/۱ درصد (طالع‌پسند و نوکنی، ۲۰۱۰) گزارش شده است. در افراد مبتلا، این ترس یا اجتناب به پریشانی، ناتوانی و تداخل در بسیاری از جنبه‌های مهم زندگی، از روابط خانوادگی گرفته تا کار و تحصیل منجر می‌شود (کلارک و دیگران، ۲۰۱۳). شیوع گسترده اضطراب اجتماعی، در کنار مشکلات و ناتوانی‌های ناشی از آن و هزینه‌های عاطفی و اقتصادی که بر فرد و اجتماع تحمیل می‌کند، ضرورت پرداختن به الگوهای تبیینی و شیوه‌های درمانی این اختلال را نشان می‌دهد.

پژوهش‌های بسیاری در حوزه روان‌شناسی تاکنون به بررسی و توضیح اضطراب اجتماعی از منظر عوامل شناختی و رفتاری اختصاص یافته است؛ اما خلاً پژوهشی مشهود در بررسی تجربی عوامل مطرح در دیدگاه‌های روان‌پویشی^۲ روان‌تحلیلی^۳ وجود دارد در حالی که به لحاظ نظری، همه نظریه‌پردازان مکاتب عمده روان‌پویشی (مانند نظریه کلاسیک فرویدی، روابط موضوعی^۴ و روان‌شناسی «خود»^۵) به تبیین اضطراب پرداخته‌اند. طرح حتی خلاصه‌ای از تفاوت‌های اساسی بین نظریه‌پردازان روان‌پویشی در این زمینه در این بخش نمی‌گنجد، اما نظریه‌های روان‌پویشی در

این نظریه مشترک‌اند که برای توصیف علت‌شناسی و آسیب‌شناسی اضطراب، اغلب بر معنای نهفته نشانه‌ها، تعارض‌های ناهشیار، مکانیزم‌های دفاعی و روابط موضوعی تأکید می‌کنند (اسلاوین - مالفرد و هیلسنراس، ۲۰۱۲). در این پژوهش تلاش شده است که از میان این مفاهیم مشترک، مکانیزم‌های دفاعی و روابط موضوعی در اضطراب اجتماعی بررسی شود. این دو متغیر از دیدگاه نظریه‌پردازان روان‌پویشی تعاریف متفاوت دارند و گاهی حتی بدون تعیین مرزهای مشخص در نظریه‌های روان‌پویشی گوناگون به کار رفته‌اند. نبود تعریف واحد و یکپارچه برای اکثر سازه‌های روان‌پویشی از موانع بررسی تجربی این دیدگاه‌هاست. برای مثال گرینبرگ و میچل (۱۹۸۳) در تلاش برای یافتن معنای واحد از روابط موضوعی به چنان ناهماهنگی در میان تعاریف نظریه‌پردازان گوناگون برخوردند که از آن به عنوان «مسئله روابط موضوعی» یاد کردند. از طرفی، لازمه بررسی تجربی سازه‌های روان‌پویشی، محدود کردن معنای آن‌ها در قالب چهارچوب‌های سنجیدنی است. لذا در پژوهش کنونی، روابط موضوعی و مکانیزم‌های دفاعی به عنوان دو کنش مهم «من»^۶ در نظر گرفته شده که از مفاهیم مشترک در بسیاری از نظریه‌های روان‌پویشی است.

در نظریه‌های روان‌پویشی، روابط موضوعی سازه‌ای بنیادین است که نقش اساسی در تبیین سلامت، انواع ریخت‌های آسیب‌شناختی و حتی ساختارهای شخصیتی دارد. در جمع‌بندی تعاریف، روابط موضوعی را می‌توان بازنمایی‌های^۷ فرد از خود و دیگران و عواطف همراه با این بازنمایی‌ها (وستن، ۱۹۹۱؛ هندلزالتس، فیشر و ناوت، ۲۰۱۴) یا به عبارتی ظرفیت افراد برای برقراری روابط انسانی تعریف کرد که در سال‌های نخست زندگی شکل می‌گیرد (کلی، ۲۰۱۳). در میان نظریه‌پردازان روابط موضوعی، حوزه‌های اساسی مورد توافقی وجود دارد که پایه‌های درک جمعی است؛ مانند این که شخصیت از خلال تجارب در روابط اوایل کودکی شکل می‌گیرد و بازنمایی‌های درونی خود-دیگری را ایجاد می‌کند. این بازنمایی‌ها به عنوان الگو برای تجربه‌های کنونی عمل می‌کند و با رشد طبیعی پیچیده‌تر، تمایز یافته‌تر و منعطف‌تر می‌شود؛

1. Social Anxiety Disorder (SAD)
2. psychodynamic
3. psychoanalytic

4. object relations
5. self

6. ego
7. Representation

گرفتن منجر می‌شود، که از نشانه‌های دیده‌شده در اضطراب اجتماعی است.

از سوی دیگر، مکانیزم‌های دفاعی، که فروید آن‌ها را از کنش‌های من برای مهار غرایز و برانگیختگی‌ها می‌داند، از دیگر مفاهیم مهم در نظریه‌های روان‌پوشی برای تبیین کنش‌وری دستگاه روانی در مقابله با اضطراب است. مکانیزم‌های دفاعی، به دلیل جایگاه خاص در مفهوم‌سازی اختلال‌های روانی و درمان آن‌ها در دیدگاه روان‌پوشی، مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته‌است. اگر چه در مدل ساختاری، مکانیزم‌های دفاعی، موانع هشیاری به تمایلات جنسی و پرخاشگری در نظر گرفته می‌شود، در تفکر روان‌پوشی معاصر، کمتر احتمال دارد این مکانیزم‌ها، صرفاً به عنوان دفاع علیه فشار کشاننده در نظر گرفته شود (جانی، ۱۹۹۷؛ بوینز، ۲۰۰۴؛ متزگر، ۲۰۱۴). به عقیدهٔ گبارد (۲۰۱۰) می‌توان با اتکا به مفاهیم روان‌پوشی چنین عنوان کرد که مکانیزم‌های دفاعی از اعتمادبه‌خود در برابر شرم و تهدید خودشیفتگی محافظت می‌کند؛ احساس امنیت هنگام رهاشدگی و تهدید فراهم می‌آورد و فرد را از خطرات بیرونی (مثلاً از طریق انکار) دور می‌سازد. در دیدگاه روان‌پوشی، دفاع‌ها نقش مهمی در سلامت روانی افراد ایفا می‌کنند، در پژوهش‌های متعدد این فرض تأییدشده که سلامت روانی به طور معنادار با مکانیزم‌های دفاعی مرتبط است (دادستان، علی‌بخشی و پاکدامن، ۱۳۸۸؛ دخیلی، معنوی‌پور و گلشنی، ۲۰۱۳؛ جمیل، عاطف‌وحید، دهقانی و حبیبی، ۱۳۹۴). دفاع‌های رشدیافته‌تر سبب می‌شود فرد در موقعیت‌های برانگیزانندهٔ اضطراب، مانند موقعیت‌های اجتماعی، به صورت سازگارانه‌تر و با بروز نشانه‌های اضطراب کمتر عمل کند، اما مکانیزم‌های دفاعی رشدنیافته باعث بروز اضطراب و اجتناب در این موقعیت‌ها می‌شود (پولاک و اندروز، ۱۹۸۹؛ محمدپوریزدی، بیرشک، فتی و دژکام، ۱۳۸۸). پژوهش در زمینهٔ تأثیر مکانیزم‌های دفاعی در اضطراب اجتماعی با نمونه‌های ایرانی اندک و نتایج آن‌ها نیز در مواردی ناهم‌سوست (افضلی، آشتیانی و آزادفلاح، ۱۳۸۸؛ حبیبی، زمانی و صالحی، ۲۰۱۵). در حالی که آگاهی از مکانیزم‌ها یا سبک‌های دفاعی افراد دچار اضطراب اجتماعی، علاوه بر کمک به گسترش دانش

برعکس، آسیب روانی به صورت توقف یا آشفتگی در تحول این الگوهای رشد است (بل، بکر و بیلینگتون، ۱۹۸۶). از آنجا که بازنمایی‌های درونی‌سازی‌شده، مجموعه‌ای از انتظارات از پیش‌تعیین‌شده دربارهٔ بازخورد و رفتارهای دیگران را دیکته می‌کند، وجود بازنمایی‌هایی که نمایانگر موضوع‌های ارضاکنده و باثبات در گذشته باشد، در شکل‌گیری احساس امنیت و حفاظت در مقابل تهدید مؤثر است. از طرفی آشفتگی‌های روابط موضوعی پایه‌های امنیت شخصی را متزلزل می‌کند و به افزایش آسیب‌پذیری در مقابل اضطراب منجر می‌شود (کلوتری و شیر، ۱۹۹۵). به عقیدهٔ گبارد (۱۹۹۲) در افراد دچار اضطراب اجتماعی، به عنوان یکی از انواع آسیب‌های روانی، بازنمایی از دیگران مخصوصاً مراقبان، ممکن است به صورت انتقادگر، تحقیرکننده یا ترک‌کننده درونی شده باشد. این بازنمایی‌های درونی‌شده سپس با مکانیزم دفاعی فرافکنی به دیگران فرافکنده و به اجتناب از موقعیت‌های اجتماعی منجر می‌شود.

گرچه پژوهشی در مورد بررسی کیفیت روابط موضوعی در اضطراب اجتماعی یافت نشد، با توجه به همپوشی زیاد روابط موضوعی و دلبستگی (فوناگی، ۱۹۹۹؛ گلدمن، ۲۰۰۵؛ زولک، ۲۰۱۰) و پیشینهٔ پژوهشی که نشان‌دهندهٔ ارتباط دلبستگی و رفتار مراقبان اولیه، با اختلال اضطراب اجتماعی است (حسنی، شیخان، آریاناکیا و محمودزاده، ۱۳۹۲؛ بشارت، جباری و سعادت، ۱۳۹۵؛ بروماریو و کرنز، ۲۰۰۸؛ اروزکان، ۲۰۰۹؛ پارادا، لیرکس و ناینابالانکسام، ۲۰۱۰)، می‌توان تا حدودی از کیفیت روابط موضوعی افراد دارای نشانه‌های اضطراب اجتماعی مطلع شد. برای مثال، در یک بررسی طولی (بوهلین، هگکول و ریدل، ۲۰۰۰) مشخص شد کودکانی که در نوباوگی دلبستگی ایمن داشتند کمتر از کودکانی که دلبستهٔ نایمن بودند، در ۹ سالگی اضطراب اجتماعی از خود نشان داده‌اند. براچ (۱۹۸۹) نشان داد افرادی که در کودکی طرد شدند، سرزنش یا خجالت‌زدگی را تجربه می‌کنند، در آینده به نظرات ارزیابی‌کنندهٔ دیگران اشتغال ذهنی دارند و این دلمشغولی به ترس گسترده از ارزیابی منفی، خودهشیاری عمومی^۱ و اجتناب از مورد مذاقهٔ دیگران قرار

آسیب‌شناسی این اختلال، از نظر بالینی و به‌کارگیری روش‌های درمان مناسب نیز اهمیت دارد.

بنابراین به‌رغم غنای نظری دیدگاه‌های روان‌پویشی در توضیح پیوند سازه‌های بنیادین آسیب‌شناسی، شواهد تجربی مرتبط با بررسی صحت و سقم آن‌ها اندک است (لاکور، ۲۰۰۲؛ واکاس، رهن، ملیک و محمد، ۲۰۱۵). لذا در این پژوهش فراهم آوردن شواهد پژوهشی مربوط به تأثیر سبک‌های دفاعی و روابط موضوعی بر اضطراب اجتماعی مد نظر قرار گرفته است.

روش

این پژوهش در قالب بررسی پس‌رویدادی با بهره‌گیری از طرح‌های همبستگی انجام شده است. جامعه آماری شامل کل دانشجویانی بود که در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ در دانشگاه تهران مشغول به تحصیل بودند. نمونه آماری این پژوهش شامل ۵۵۸ نفر از دانشجویان مقاطع تحصیلی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه تهران به شیوه نمونه‌برداری در دسترس انتخاب شد. میانگین سن افراد مورد بررسی ۲۴/۷ سال (با انحراف استاندارد ۲/۹) بود. بیش از نیمی از افراد نمونه را زنان (۵۹/۷ درصد) و افراد مجرد (۸۸ درصد) تشکیل دادند. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد.

مقیاس هراس اجتماعی^۱ (کانور و دیگران، ۲۰۰۰). این مقیاس، که نخستین بار برای ارزیابی اضطراب اجتماعی ساخته شد، با ۱۷ ماده سه عامل ترس از موقعیت اجتماعی^۲ (۶ ماده)، اجتناب از موقعیت اجتماعی^۳ (۷ ماده) و نشانه‌های فیزیولوژیک اضطراب^۴ (۴ ماده) را می‌سنجد. هر ماده بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (صفر تا ۴) از حداقل نمره صفر تا حداکثر ۶۸ درجه‌بندی می‌شود. ویژگی‌های روان‌سنجی مناسبی را از این مقیاس در جمعیت‌های گوناگون گزارش کرده‌اند، بدین ترتیب

که در نمونه آمریکایی ضریب بازآزمایی آن طی دو هفته، بین ۰/۷۸ تا ۰/۸۹ و همسانی درونی آن بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۰ تا ۰/۹۴ گزارش شده است (کانور و دیگران، ۲۰۰۰). در ایران، عبدی (۱۳۸۲) همسانی درونی کل را برای نسخه فارسی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ و اعتبار آن را به روش بازآزمایی با فاصله یک هفته ۰/۸۳ به دست آورده است. در پژوهش حسوندعموزاده، باقری و شعیری (۱۳۸۹)، آلفای کرونباخ این مقیاس بین ۰/۷۴ تا ۰/۸۹ و ضریب بازآزمایی آن ۰/۶۸ و روایی عوامل آن با زیرمقیاس هراس اجتماعی در فهرست تجدیدنظرشده ۹۰ ماده‌ای نشانه‌های بیماری^۵ (SCL-90-R؛ دراگویتس، ۱۹۹۳) و مقیاس درجه‌بندی حرمت خود^۶ (SERS؛ نونجت و توماس، ۱۹۹۳) بین ۰/۷۴ تا ۰/۸۹ است. صفاری‌نیا و شاهنده (۱۳۹۳) نیز روایی مقیاس هراس اجتماعی را به دو روش تحلیل عامل اکتشافی و تأییدی سنجیده‌اند و نتایج از ساختار سه‌عاملی همانند نسخه اصلی آن بوده است.

پرسشنامه سبک‌های دفاعی^۷ (اندروز، سینگ و باند، ۱۹۹۳). این پرسشنامه، که بر اساس الگوی سلسله‌مراتبی دفاع‌ها تدوین شده، شامل ۴۰ ماده در مقیاس ۹ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۹) است و ۲۰ مکانیزم دفاعی را در سه سطح رشدیافته^۸ (والایی‌گرایی^۹، فرونشانی^{۱۰}، پیش‌بینی^{۱۱} و شوخ‌طبعی^{۱۲})، نورویتیک^{۱۳} (آرمانی‌سازی^{۱۴}، واکنش وارونه^{۱۵}، ابطال^{۱۶} و نوع‌دوستی کاذب^{۱۷}) و رشدنیافته^{۱۸} (دلیل‌تراشی^{۱۹}، فرافکنی^{۲۰}، انکار^{۲۱}، تفرق^{۲۲}، نارزنده‌سازی^{۲۳}، گذار به عمل^{۲۴}، جسمانی‌سازی^{۲۵}، جداسازی^{۲۶}، خیال‌پردازی درخودمانده^{۲۷}، لایه‌سازی^{۲۸}، جابه‌جایی^{۲۹} و پرخاشگری منفعل^{۳۰}) ارزیابی می‌کند. روایی صوری این پرسشنامه بالاست و توافق بین ارزیاب‌ها (۵ ارزیاب) برای انطباق هر دفاع با ماده آن ۰/۷۴ گزارش شده است. همبستگی بازآزمایی در مدت ۱۸ ماه برای

1. Social Phobia Inventory (SPIN)	11. anticipation	21. denial
2. fear of social situation	12. humor	22. dissociation
3. avoidance of social situation	13. neurotic	23. devaluation
4. physiological symptoms of anxiety	14. idealization	24. acting-out
5. Symptom Checklist-90- Revised (SCL-90-R)	15. reaction formation	25. somatization
6. Self-Esteem Rating Scale (SERS)	16. undoing	26. splitting
7. Defense Styles Questionnaire (DSQ)	17. pseudo-altruism	27. autistic fantasy
8. mature	18. immature	28. isolation
9. sublimation	19. rationalization	29. displacement
10. suppression	20. projection	30. passive aggressive

فارسی نیز ساختار چهارعاملی این مقیاس را نشان داد. از آنجا که ترکیب ماده‌های نسخه فارسی در برخی عوامل با نسخه انگلیسی متفاوت بود، نمره‌ای که به هر پاسخ (درست/ نادرست) در زیر هر عامل تعلق می‌گیرد، بر اساس نتایج تحلیل آماری (بار عاملی) و مبنای نظری (نظر متخصصان در مورد ارتباط هر ماده با محتوای فرض شده) بازنگری شد. بدین ترتیب برای نمره‌گذاری عامل‌ها به هر ماده در زیر هر عامل نمره‌ای بین صفر تا ۲ داده و سپس نمره ماده‌های مربوط به آن با هم جمع می‌شود. اعتبار عوامل مقیاس با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۷۷-۰/۶۶، ضریب اعتبار دونیمه کردن ۰/۷۷-۰/۶۰ و نتایج ترتیبی کل مقیاس ۰/۸۶ به دست آمد. همبستگی‌های معنادار بین ابعاد روابط موضوعی و سطوح مکانیزم‌های دفاعی نیز روایی همگرا و واگرایی مقیاس روابط موضوعی بل را تایید کرد (مسگریان، آزادفلاح، فراهانی و قربانی، زیر چاپ).

یافته‌ها

نتایج تحلیل همبستگی اضطراب اجتماعی با روابط موضوعی در جدول ۱ نشان می‌دهد اضطراب اجتماعی با هر چهار بعد روابط موضوعی شامل خودمیان‌بینی، بیگانگی، دلبستگی نایمن و بی‌کفایتی اجتماعی رابطه دارد؛ به نحوی که روابط موضوعی ناپخته‌تر با اضطراب اجتماعی بیشتر همراه است.

جدول ۱

ضریب همبستگی بین اضطراب اجتماعی و ابعاد روابط موضوعی

متغیر	۱	۲	۳	۴
۱. اضطراب اجتماعی	-			
۲. خودمیان‌بینی	۰/۴۶۱*	-		
۳. بیگانگی	۰/۳۳۸*	۰/۴۰۷*	-	
۴. دلبستگی نایمن	۰/۴۳۰*	۰/۵۰۳*	۰/۳۵۸*	-
۵. بی‌کفایتی اجتماعی	۰/۶۱۴*	۰/۵۳۱*	۰/۴۳۷*	۰/۴۳۳*

* $p < .01$

نمونه ۵۶ نفری در دفاع‌های رشدیافته ۰/۶۰ و در دفاع‌های رشدنا یافته ۰/۷۱ به دست آمده است (اندروز و دیگران، ۱۹۹۳). نسخه فارسی پرسشنامه سبک‌های دفاعی را در ایران حیدری‌نسب، منصور، آزادفلاح و شعیری (۱۳۸۶) بررسی و هنجاریابی کرده‌اند. در پژوهش آن‌ها، روایی محتوا و همگرا با استفاده از نظر متخصصان و نیز سیاهه شخصیتی نتو تجدیدنظرشده^۱ (کاستا و مک کری، ۱۹۹۲) مناسب گزارش شد. روایی سازه هم، از طریق همبستگی هر ماده پرسشنامه با سبک‌ها، محاسبه و ضریب اعتبار با استفاده از بازآزمایی ۰/۹۱-۰/۳۳ گزارش شد. در پژوهش بشارت، شریفی و ایروانی (۱۳۸۰) نیز ضریب آلفای کرونباخ هریک از سبک‌های رشدیافته، رشدنا یافته و نوروتیک در نمونه ایرانی برای کل آزمودنی‌ها به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۳ و ۰/۷۴ به دست آمد، که نشانه همسانی درونی رضایت‌بخش است. ضریب اعتبار بازآزمایی این پرسشنامه نیز در دو نوبت با فاصله ۴ هفته ۰/۸۲ به دست آمد.

مقیاس روابط موضوعی بل^۲ (بل، ۲۰۰۳). این مقیاس،

که از پرکاربردترین مقیاس‌ها در حوزه سنجش روابط موضوعی است، بر اساس پیوستار چندبعدی ارزیابی روابط موضوعی ساخته شده که بلک، هارویچ و گدین (۱۹۷۳) از طریق مصاحبه‌های بالینی با بیماران در مورد رابطه‌هایشان به دست آورده‌اند (بل و دیگران، ۱۹۸۶). مقیاس روابط موضوعی بل ۴۵ ماده با پاسخ‌دهی به صورت درست/ نادرست دارد که روابط موضوعی را در قالب چهار عامل دلبستگی نایمن، بیگانگی^۳، بی‌کفایتی اجتماعی^۴ و خودمیان‌بینی^۵ می‌سنجد. بل (۱۹۹۵) ضرایب اعتبار بازآزمایی چهار هفته‌ای زیرمقیاس‌های آن را ۰/۵۸ تا ۰/۹۰ و همسانی درونی آن‌ها را ۰/۷۸ تا ۰/۹۰ گزارش کرده است. روایی این مقیاس نیز از طریق سنجش همبستگی آن با مقیاس‌های دیگر مانند مقیاس درجه‌بندی روان‌پزشکی مختصر^۶ (اورال و گرهام، ۱۹۶۲) و فهرست تجدیدنظرشده ۹۰ ماده‌ای نشانه‌های بیماری تایید شده است. در ایران، در پژوهشی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس روابط موضوعی بل، بعد از مراحل ترجمه - بازترجمه بررسی شد. نتایج تحلیل عاملی نسخه

1. Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI- R)
2. Bell Object Relations Inventory (BORI)
3. alienation

4. social incompetence
5. egocentricity
6. Brief Psychiatric Rating Scale

جدول ۲

ضرایب همبستگی بین اضطراب اجتماعی و مکانیزم‌های دفاعی سبک رشدیافته

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵
۱. اضطراب اجتماعی	-				
۲. فرونشانی	-.۱۰۱*	-			
۳. والایش	.۰۷۶	.۲۲۱**	-		
۴. شوخ‌طبعی	-.۱۴۹**	.۴۴۱**	.۲۰۷**	-	
۵. پیش‌بینی	-.۰۵۹	.۲۱۹**	.۰۸۵*	.۲۸۳**	-
۶. سبک رشدیافته	-.۰۸۹*	.۷۲۶**	.۵۸۶**	.۷۴۸**	.۵۶۷**

* $P < .05$ ** $P < .01$

جدول ۳

ضرایب همبستگی بین اضطراب اجتماعی و مکانیزم‌های دفاعی سبک نوروتیک

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵
۱. اضطراب اجتماعی	-				
۲. نوع‌دوستی کاذب	.۰۶۹	-			
۳. واکنش وارونه	.۰۳۴	.۱۶۷**	-		
۴. آرمانی‌سازی	.۱۷۵**	.۱۸۹**	.۲۴۷**	-	
۵. ابطال	.۰۴۱	.۲۰۷**	.۱۲۳**	.۲۲۶**	-
۶. سبک نوروتیک	.۰۵۳	.۵۶۸**	.۶۲۸**	.۶۹۷**	.۶۱۳**

* $P < .05$ ** $P < .01$

مکانیزم‌های دفاعی آمده که در هر گام به مدل اضافه شده است. بر اساس نتایج از بین ابعاد روابط موضوعی و مکانیزم‌های دفاعی، در گام نهایی بی‌کفایتی اجتماعی، گذار به عمل، دلبستگی نایمن، خیال‌پردازی درخودمانده، تفرق و پرخاشگری منفعل حدود ۴۵ درصد از واریانس اضطراب اجتماعی را تبیین می‌کند.

در جدول ۶ ضرایب غیراستاندارد و استاندارد رگرسیون به همراه معناداری آن‌ها گزارش شده است. مشاهده می‌شود که از بین متغیرهای پیش‌بین موجود در مدل نهایی، بی‌کفایتی اجتماعی، دلبستگی نایمن، خیال‌پردازی درخودمانده و پرخاشگری منفعل رابطه مستقیم و تفرق رابطه معکوس با اضطراب اجتماعی دارد. در این بین بی‌کفایتی اجتماعی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده اضطراب اجتماعی است ($\beta = .۰۴۵۹$).

نتایج تحلیل همبستگی اضطراب اجتماعی با سبک‌های دفاعی رشدیافته و نوروتیک به ترتیب در جدول‌های ۲ و ۳ آمده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، اضطراب اجتماعی با سبک رشدیافته و مکانیزم‌های فرونشانی و شوخ‌طبعی در این سبک، رابطه معکوس دارد ولی با هیچ‌یک از مکانیزم‌های سبک نوروتیک رابطه معنادار ندارد.

در جدول ۴ دیده می‌شود که بین اضطراب اجتماعی و همه انواع دفاع‌های سبک رشدناپخته به غیر از انکار رابطه معنادار وجود دارد و فرافکنی، نارزنده‌سازی، گذار به عمل، جسمانی‌سازی، مجزاسازی، خیال‌پردازی درخودمانده، لایه‌سازی، جابه‌جایی و پرخاشگری منفعل رابطه مستقیم و دفاع‌های دلیل‌تراشی و تفرق رابطه معکوس با اضطراب اجتماعی دارد.

در جدول ۵ خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام برای پیش‌بینی اضطراب اجتماعی بر مبنای روابط موضوعی و

جدول ۴

ضرایب همبستگی بین اضطراب اجتماعی و مکانیزم‌های دفاعی سبک رشدنیافته

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱. اضطراب اجتماعی	-												
۲. دلیل‌تراشی	-.۱۳۴**	-											
۳. فرافکنی	-.۳۳۳**	-.۰۷۸	-										
۴. انکار	-.۰۰۱	-.۱۲۲**	-.۱۸۵**	-									
۵. تفرق	-.۱۸۱**	-.۳۹۱**	-.۰۸۲	-.۴۲۷**	-								
۶. ناززنده‌سازی	-.۲۴۶**	-.۰۵۰	-.۳۲۱**	-.۱۱۸**	-.۰۸۲	-							
۷. گذار به عمل	-.۳۴۲**	-.۰۲۸	-.۳۷۰**	-.۰۶۴	-.۰۳۴	-.۳۹۳**	-						
۸. جسمانی‌سازی	-.۲۵۰**	-.۰۴۵	-.۳۴۶**	-.۰۲۲	-.۰۲۷	-.۳۱۳**	-.۴۵۱**	-					
۹. مجزاسازی	-.۲۰۶**	-.۰۳۶	-.۲۱۱**	-.۱۸۳**	-.۱۰۲	-.۲۳۳**	-.۱۴۹**	-.۱۰۰*	-				
۱۰. خیال‌پردازی درخودمانده	-.۲۹۶**	-.۰۳۵	-.۳۱۸**	-.۰۳۶	-.۰۱۳	-.۳۲۵**	-.۳۳۶**	-.۲۸۶**	-.۱۷۵**	-			
۱۱. لایه‌سازی	-.۲۶۸**	-.۰۳۰	-.۴۲۵**	-.۱۷۱**	-.۰۷۳	-.۳۲۹**	-.۴۶۱**	-.۳۰۷**	-.۲۲۴**	-.۲۴۰**	-		
۱۲. جابه‌جایی	-.۲۵۳**	-.۰۳۶	-.۳۶۹**	-.۱۸۴**	-.۰۴۰	-.۱۵۶**	-.۳۰۷**	-.۲۱۷**	-.۳۲۵**	-.۲۲۳**	-.۲۴۱**	-	
۱۳. پرخاشگری منفعل	-.۳۵۰**	-.۰۸۶*	-.۵۰۱**	-.۱۱۹**	-.۰۱۵	-.۳۰۲**	-.۵۱۵**	-.۳۴۷**	-.۲۹۱**	-.۳۴۴**	-.۴۰۶**	-.۳۹۵**	-
۱۴. سبک رشدنیافته	-.۳۷۴**	-.۱۹۱**	-.۶۳۳**	-.۰۴۰**	-.۲۸۳**	-.۵۷۶**	-.۶۶۳**	-.۵۵۷**	-.۴۸۵**	-.۵۴۳**	-.۶۳۸**	-.۵۶۲**	-.۶۸۱**

*P<.۰۵ **P<.۰۱

جدول ۵

خلاصه تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام در پیش‌بینی اضطراب اجتماعی

گام	متغیرهای پیش‌بین	R	R ^۲	ΔR ^۲	F
۱	بی‌کفایتی اجتماعی	۰/۶۰۴	۰/۳۶۵	۰/۳۶۵	۲۹۷/۵۷۱*
۲	بی‌کفایتی اجتماعی + گذار به عمل	۰/۶۳۱	۰/۳۹۸	۰/۰۳۳	۲۸/۳۷۹*
۳	بی‌کفایتی اجتماعی + گذار به عمل + دلبستگی نایمن	۰/۶۴۵	۰/۴۱۶	۰/۰۱۸	۱۵/۷۷۷*
۴	بی‌کفایتی اجتماعی + گذار به عمل + دلبستگی نایمن + خیال‌پردازی درخودمانده	۰/۶۵۵	۰/۴۲۹	۰/۰۱۳	۱۲/۱۷۳*
۵	بی‌کفایتی اجتماعی + گذار به عمل + دلبستگی نایمن + خیال‌پردازی درخودمانده + تفرق	۰/۶۶۲	۰/۴۳۸	۰/۰۰۹	۸/۲۵۸*
۶	بی‌کفایتی اجتماعی + گذار به عمل + دلبستگی نایمن + خیال‌پردازی درخودمانده + تفرق + پرخاشگری منفعل	۰/۶۶۹	۰/۴۴۷	۰/۰۰۹	۸/۲۱۱*

*P<.۰۱

جدول ۶

ضرایب رگرسیون استاندارد و غیراستاندارد برای متغیرهای مدل نهایی

متغیرهای پیش‌بین در گام نهایی	B	β	T
بی‌کفایتی اجتماعی	۱/۶۲۸	۰/۴۵۹	۱۲/۲۶۳*
گذار به عمل	۰/۳۸۶	۰/۰۷۰	۱/۷۲۹
دلبستگی نایمن	۰/۳۷۹	۰/۱۳۶	۳/۵۸۷*
خیال‌پردازی درخودمانده	۰/۵۵۴	۰/۱۰۷	۲/۹۸۰*
تفرق	-۰/۶۶۸	-۰/۱۰۳	-۳/۰۸۶*
پرخاشگری منفعل	۰/۶۴۹	۰/۱۱۳	۲/۸۶۵*

*P<.۰۱

با اضطراب اجتماعی سنجیده شد. همبستگی ضعیفی بین سبک دفاعی رشدیافته و اضطراب اجتماعی به دست آمد، که ممکن است مربوط به معنادار نشدن رابطه دو مکانیزم والایش و پیش‌بینی، که در این سبک قرار دارند، با اضطراب اجتماعی باشد. از میان دفاع‌ها در این سبک، فرونشانی و شوخ‌طبعی همبستگی معکوس معنادار با اضطراب اجتماعی داشتند. این یافته با نتایج پژوهش‌های پیشین، مبنی بر به‌کارگیری کمتر دفاع‌های فرونشانی و شوخ‌طبعی در گروه‌های اضطرابی نسبت به گروه‌های کنترل، هماهنگ است (پولاک و اندروز، ۱۹۸۹؛ محمدپوریزدی و دیگران، ۱۳۸۸). از آنجایی که در سبک دفاعی رشدیافته لذت^۲ به حداکثر می‌رسد و آگاهی هشیارانه از احساسات و ایده‌ها و پیامد آن‌ها فراهم می‌شود، این سبک با سازگاری بهینه در مدیریت عوامل تنیدگی‌زا همراه است (متزگر، ۲۰۱۴). در حالی که افراد مضطرب اجتماعی سازگاری مطلوب، به‌ویژه در موقعیت‌های اجتماعی ندارند. دفاع‌های رشدیافته، برخلاف سطوح دیگر دفاع‌ها، منبع تعارض را انکار یا تحریف نمی‌کند، بلکه در عوض آن را تقلیل می‌دهد؛ بنابراین استفاده کمتر افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی از دفاع‌های رشدیافته با احساس اضطراب یا ترس این افراد در موقعیت‌های اجتماعی همراه می‌شود.

بین هیچ‌یک از انواع دفاع‌های نوروتیک با اضطراب اجتماعی رابطه‌ای وجود نداشت. از آنجا که نتایج پژوهش‌های قبلی نیز این یافته را تأیید می‌کند (پولاک و اندروز، ۱۹۸۹؛ محمدپوریزدی و دیگران، ۱۳۸۸)، ممکن است استفاده از این سبک دفاعی بیش از آن که با اضطراب اجتماعی رابطه داشته باشد، به وجود سایر مشکلات روان‌شناختی، از جمله اختلال وسواسی بی‌اختیار مربوط باشد (جانی، ۱۹۹۷؛ متزگر، ۲۰۱۴).

همبستگی بین سبک رشدیافته و اضطراب اجتماعی مستقیم و معنادار به دست آمد. نتایج پژوهش‌های پیشین (پولاک و اندروز، ۱۹۸۹؛ افضل و دیگران، ۱۳۸۸) به‌طور کلی با یافته‌های این پژوهش مبنی بر ارتباط بین استفاده بیشتر از سبک دفاعی رشدیافته با میزان بیشتر اضطراب اجتماعی هماهنگ، اما از جهت نوع مکانیزم دفاعی رشدیافته که بیشترین ارتباط را با اضطراب اجتماعی دارد، ناهمگراست. ممکن

نتایج این پژوهش نشان داد که میان ابعاد روابط موضوعی شامل خودمیان‌بینی، بیگانگی، بی‌کفایتی اجتماعی و دلبستگی نایمن با اضطراب اجتماعی روابط معنادار وجود دارد، به گونه‌ای که روابط موضوعی رشدیافته‌تر با اضطراب اجتماعی کمتر همراه است. همچنین از میان ابعاد روابط موضوعی، بر اساس دو بعد بی‌کفایتی اجتماعی و دلبستگی نایمن می‌توان اضطراب اجتماعی را پیش‌بینی کرد. بنابراین این یافته‌ها فرضیه‌هایی بنیادی را در نظریه‌های روان‌پویشی تأیید می‌کنند که بر رابطه کیفیت روابط موضوعی با شکل‌گیری آسیب‌شناسی‌های روانی تأکید دارند. هسته اصلی اضطراب اجتماعی، به عنوان یکی از انواع آسیب‌های روانی، اضطراب هنگام برقراری روابط است. در این پژوهش نیز، از میان ابعاد روابط موضوعی، اضطراب اجتماعی بیشترین همبستگی را با بی‌کفایتی اجتماعی داشت. این بعد شامل خجالتی بودن، عصبی بودن و تردید به اطرافیان است. برای افرادی که بی‌کفایتی اجتماعی دارند، ارتباطات بسیار دشوار است و آن‌ها اغلب از هرگونه رابطه‌ای اجتناب می‌کنند. بنابراین بی‌کفایتی اجتماعی تبیین‌کننده بخش زیادی از اختلال کنش‌هایی است که افراد مضطرب اجتماعی به آن‌ها دچار می‌شوند. در این پژوهش، نتایج مربوط به اثر پیش‌بینی‌کننده دلبستگی نایمن در اضطراب اجتماعی نیز با پژوهش‌های پیشین همسوست (حسنی و دیگران، ۱۳۹۲؛ بروماریو و کرنز، ۲۰۰۸؛ روزکان، ۲۰۰۹؛ پارادا و دیگران، ۲۰۱۰). دلبستگی چنان جایگاهی در تبیین مشکلات روانی دارد، که بالبی در نظریه دلبستگی خود، رشد روانی را بر پایه آن شرح می‌دهد (بشارت و دیگران، ۱۳۹۵). طبق نظریه دلبستگی، مراقب اصلی کودک (اغلب مادر)، پناهگاهی امن هنگام تنیدگی و پایگاهی ایمن برای جست‌وجوی محیط فراهم می‌کند. کودک دچار دلبستگی نایمن، فاقد اعتماد به دیگری مهم^۱ است و تجربیات مکرر نایمنی با دیگری مهم، بر چگونگی تعاملات اجتماعی فرد در آینده اثر می‌گذارد (بروماریو و کرنز، ۲۰۰۸).

سبک‌های دفاعی متغیر روان‌پویشی دیگری بود که در رابطه

طرح دیدگاهی جدید در مورد مکانیزم‌های دفاعی، به‌خوبی نقش انطباقی تفرق را، که اغلب نادیده گرفته می‌شود، توضیح می‌دهد. برای مثال در مورد استفاده فرد مضطرب اجتماعی از تفرق، ممکن است بی‌حسی هیجانی با کاهش احساس اضطراب از قرار گرفتن جلو جمع برای ایراد سخنرانی، در حفظ کنش وی موثر باشد.

معنادار نبودن رابطه مکانیزم انکار، که از انواع دفاع‌های سبک رشدنایافته محسوب می‌شود، با اضطراب اجتماعی یافته جالب توجهی است. به گفته جانی (۱۹۹۷) مکانیزم انکار پلی بین طیف وسیعی از پدیده‌های هشیار و ناهشیار، در دامنه‌ای از نفی ارتباط شخصی تا چشم‌پوشی سایکوتیک^۱ از واقعیت، است. این مکانیزم وقتی فقط مجزاسازی عاطفه را شامل می‌شود، سازش‌یافته‌تر از زمانی عمل می‌کند که تحریف نزدیک روان‌گسستگی در واقعیت انجام می‌دهد. بنابراین احتمال دارد گستردگی طیف انکار، از کنش سازش‌یافته تا سازش‌نایافته، به غیرمعنادار شدن رابطه آن با اضطراب اجتماعی در این پژوهش منجر شده باشد.

در جمع‌بندی یافته‌ها می‌توان گفت پژوهش کنونی با بررسی ابعاد روابط موضوعی و سبک‌های دفاعی، گامی مقدماتی در راستای ایجاد مدل‌های تبیینی روان‌پویشی در آینده برداشته است. از آنجا که نتایج با استفاده از نمونه غیربالینی به دست آمده تعمیم بالینی این یافته‌ها را باید با احتیاط انجام داد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی مشابه با استفاده از نمونه‌های بالینی و گروه‌های دارای تشخیص اختلال‌های روانی انجام شود. از دیگر محدودیت‌های پژوهش شیوه نمونه‌برداری دردسترس است که در آن کنترلی از نظر جنس افراد اعمال نشده است. از آنجایی که ممکن است زنان و مردان از نظر شیوع و الگوی ابتلا به اضطراب اجتماعی تفاوت‌هایی داشته باشند پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی تاثیر متغیر جنس نیز مد نظر قرار گیرد.

منابع

افضلی، م. ح.، آشتیانی، ع. و آزادفلاح، پ. (۱۳۸۸). بررسی سبک‌ها و مکانیزم‌های دفاعی افراد مبتلا به اختلال وسواس بی‌اختیاری، اضطراب تعمیم‌یافته و اختلال هراس اجتماعی. *روان‌شناسی بالینی*، ۱، ۹۳-۷۹.

است بخشی از این ناهمگرایی در پژوهش‌ها به استفاده از ابزارهای سنجش گوناگون و معیارهای تشخیصی اختلال مربوط باشد. از بین مکانیزم‌های دفاعی رشدنایافته، خیال‌پردازی درخودمانده و پرخاشگری منفعل پیش‌بینی‌کننده معنادار اضطراب اجتماعی بودند. می‌توان این تبیین را مطرح کرد که عقب‌نشینی به دنیای درونی خصوصی به منظور کاهش اضطراب از موقعیت‌های بین فردی (خیال‌پردازی درخودمانده) (گبارد، ۲۰۱۰) و پرخاشگری با دیگران به شیوه غیرمستقیم از طریق اعمال فعل‌پذیر (پرخاشگری منفعل) (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳) با بعد اجتناب از موقعیت‌های اجتماعی در نشانه‌شناسی اضطراب اجتماعی هماهنگ است.

اگرچه انتظار می‌رفت مکانیزم‌های دلیل‌تراشی و تفرق نیز، که جزو دفاع‌های سبک رشدنایافته‌اند، مانند سایر دفاع‌ها در این سبک، رابطه مستقیم با اضطراب اجتماعی داشته باشند، یافته‌های پژوهش نشان‌دهنده همبستگی معکوس آن‌ها با اضطراب اجتماعی است. به‌علاوه، نتایج تحلیل رگرسیون حاکی از قدرت پیش‌بینی تفرق در اضطراب اجتماعی است. در پژوهش لاکور (۲۰۰۲) روی دانشجویان دانمارکی و واکاس و دیگران (۲۰۱۵) روی دانشجویان پاکستانی نیز مشابه با پژوهش کنونی، رابطه معکوس بین استفاده از دلیل‌تراشی با اضطراب و افسردگی به دست آمد. بنابراین شاید بتوان گفت استفاده بیشتر از دلیل‌تراشی امکان‌سازگاری بهتر با شرایط تنیدگی‌زا را فراهم می‌کند. به‌عبارتی، دلیل‌تراشی باورها، رفتارها و بازخوردهای نپذیرفتنی را با فراهم کردن معنای پذیرفتنی‌تر از نظر اجتماعی، خوشایندتر می‌سازد. دسته دوم شواهدی که رابطه معکوس دلیل‌تراشی و اضطراب اجتماعی را توضیح می‌دهد، بررسی‌های مربوط به تحلیل عاملی مقیاس‌های سنجش مکانیزم‌های دفاعی است. مرور این قبیل بررسی‌ها نشان می‌دهد دلیل‌تراشی و تفرق جزو عواملی هستند که بیشترین ناهماهنگی را، از نظر بارگیری عاملی روی انواع سبک‌های دفاعی رشدیافته و رشدنایافته، دارند (اندروز و دیگران، ۱۹۹۳؛ حیدری‌نسب و دیگران، ۱۳۸۶). یافته این پژوهش نیز کنش انطباقی این عامل‌ها و بنابراین قرار گرفتن آن‌ها را در سبک دفاعی رشدیافته تأیید می‌کند. بوینز (۲۰۰۴) نیز با

- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: Text Revision (DSM-V)*. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Andrews, G., Singh, M. & Bond, M. (1993). The defense style questionnaire. *Journal of Nervous and Mental Disorder*, 18 (1), 246-256.
- Bell, M. D. (1995). *Bell Object Relations and Reality Testing Inventory (BORRTI) manual*. Los Angeles: Western Psychological Services.
- Bell, M. D. (2003). Bell Object Relations Inventory for Adolescents and Children: Reliability, validity, and factorial invariance. *Journal of Personality Assessment*, 80 (1), 19-25.
- Bell, M. D., Becker, B., & Billington, R. (1986). A scale for the assessment of object relations: Reliability, validity and factorial invariance. *Journal of Clinical Psychology*, 42, 733-741.
- Bellak, L., Hurvich, M., & Gediman, H. (1973). *Ego functions in schizophrenics, neurotics, and normal*. New York: Wiley.
- Bohlin, G., Hagekull, B., & Rydell, A. M. (2000). Attachment and social functioning: A longitudinal study from infancy to middle childhood. *Social Development*, 9, 24-39.
- Bowins, B. (2004). Psychological defense mechanisms: a new perspective. *American Journal of Psychoanalysis*, 64 (1), 1-26.
- Bruch, M. (1989). Familial and developmental antecedents of social phobia: Issues and findings. *Clinical Psychology Review*, 9, 37-47.
- Brumariu, L. E., & Kerns, K. A. (2008). Mother-child attachment and social anxiety symptoms in middle childhood. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(5), 393-402.
- Clark, D., Pilling, S., Mayo-Wilson, E., Mavranzouli, I., Afghan, S., Anigbogu, B., & Whittington, C. (2013). *Social anxiety disorder: Recognition, assessment and treatment*. National Institute for Health and Clinical Excellence. The British Psychological Society and the Royal College of Psychiatrists
- Cloitre, M., & Shear, M. K. (1995). Psychodynamic
- بشارت، م. ع، جباری، آ. و سعادت، م. (۱۳۹۵). پیش‌بینی شاخص‌های دلبستگی فرزندان بر اساس شاخص‌های دلبستگی والدین: مطالعه بین‌نسلی. *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۱۳ (۴۹)، ۱۲-۳.
- بشارت، م. ع، شریفی، م. و ایروانی، م. (۱۳۸۰). بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و مکانیسم‌های دفاعی. *مجله روان‌شناسی*، ۵ (۳)، ۲۸۹-۱۷۷.
- جمیل، ل، عاطف وحید، ک، دهقانی، م. و حبیبی، م. (۱۳۹۴). سلامت روان از دیدگاه روان‌پویشی: رابطه توانمندی ایگو، سبک‌های دفاعی و روابط ایژه با سلامت. *مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران*، ۲۱، ۱۵۴-۱۴۴.
- حسنوندعموزاده، م، باقری، ا. و شعیری، م. ر. (۱۳۸۹). بررسی روایی و اعتبار سیاهه ترس اجتماعی در نمونه‌های غیربالینی ایرانی. *مجموعه مقالات پنجمین سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان، اردیبهشت ۱۳۸۹*، دانشگاه شاهد.
- حسینی، ج، شیخان، ر، آریاناکیا، ا. و محمودزاده، ا. (۱۳۹۲). اضطراب اجتماعی نوجوانان: نقش سبک‌های دلبستگی و راهبردهای نظم‌جویی شناختی هیجان. *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۸ (۳۶)، ۳۶۳-۳۷۷.
- حیدری‌نسب، ل، منصور، م، آزادفلاح، پ. و شعیری، م. ر. (۱۳۸۶). روایی و اعتبار پرسشنامه سبک‌های دفاعی در نمونه‌های ایرانی. *دانشور رفتار*، ۲، ۲۶-۱۱.
- دادستان، پ، علی‌بخشی، ز. و پاکدامن، ش. (۱۳۸۸). سبک‌های مکانیزم دفاعی در انواع شخصیت خوددستار: یک همبستگی بنیادی. *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۵ (۱۸)، ۹۹-۱۱۰.
- صفری‌نیا، م. و شاهنده، م. (۱۳۹۳). پایایی و روایی پرسشنامه ترس مرضی اجتماعی در دانشجویان دانشگاه‌های اهواز. *مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران*، ۲۰، ۱۷۸-۱۷۰.
- عبدی، ر. (۱۳۸۲). سوگیری تعبیر در افراد مبتلا به اختلال هراس اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، انستیتو روان‌پزشکی تهران.
- محمدپور یزدی، ا. ر، بیرشک، ب.، فتی، ل. و دژکام، م. (۱۳۸۸). مطالعه مورد-شاهدی سبک‌های دفاعی و اضطراب حالت-صفت در دانشجویان مبتلا به اختلال اضطراب منتشر. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۱۱ (۱)، ۱۴-۷.
- مسگریان، ف، آزادفلاح، پ، فراهانی، ح. ا. و قربانی، ن. (زیرچاپ). ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس روابط موضوعی بل. *مجله روان‌شناسی بالینی و شخصیت*.

- anxiety disorder, obsessive compulsive disorder, eating disorder, social phobia disorder, and substance abuse. *Journal of Psychological Sciences, 1* (1), 34-45
- Handelzalts, J. E., Fisher, S., & Naot, R. (2014). Object relations and real life relationships: A cross method assessment. *Scandinavian Journal of Psychology, 55*, 160-167.
- Juni, S. (1997). Conceptualizing defense mechanisms from drive theory and object relations perspectives. *American Journal of Psychoanalysis, 57* (2), 149-166.
- Kelly, F. D. (2013). *The Assessment of Object Relations Phenomena in Adolescents: TAT and Rorschach Measures*. London: Rutledge.
- Kessler, R. C., Chiu, W. T., Demler, O., & Walters, E. E. (2005). Prevalence, severity, and comorbidity of 12-month DSM-IV disorders in the national comorbidity survey replication. *Archives of General Psychiatry, 62*, 617-627.
- La Cour, P. (2002). Psychological defenses of Danish medical students. *Journal of Nervous and Mental Disease, 190*, 22-26.
- Metzger, J. A. (2014). Adaptive defense mechanisms: Function and transcendence. *Clinical Psychology, 70*(5), 478-488.
- Nugent, W. R., & Thomas, J. W. (1993). Validation of clinical measure of self-esteem. *Research on Social Work Practice, 3*(2), 208-218.
- Overall, J. E., & Gorham, D. R. (1962). The Brief Psychiatric Rating Scale. *Psychological Reports, 10*, 799-812.
- Parada, S., Leerkes, M. E., & Nayenablansom, A. (2010). Attachment to parental, social anxiety and close relationship of female students over transition to college. *Journal of Youth and Adolescence, 39*, 124-137.
- Pollock, C., & Andrews, G. (1989). Defense styles associated with specific anxiety disorders. *American Journal of Psychiatry, 146*(11), 1500-1502.
- Shadock, B. J., & Shadock, V. A. (2011). *Kaplan & Shadock's synopsis of psychiatry*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- perspectives. In M.B. Stein (Ed.), *Social phobia: Clinical and research perspectives* (pp.163-187). Washington, DC: American Psychiatric Press.
- Connor, K. M., Davidson, J. R. T., Churchill, L. E., Sherwood, A., Foa, E., & Weisler, R. H. (2000). Psychometric properties of the Social Phobia Inventory (SPIN). *British Journal of Psychiatry, 176*, 379-386.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI- R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) Professional Manual*. Lutz, FL: PAR, Inc.
- Dakhili, S. H., Manavipour, D., & Golshani, G. (2013). The Prediction of Mental Health by the Mechanisms of Immature Defense Style. *Journal of Behavioral sciences in Asia, 1*, 32-40.
- Derogotis, L. R. (1993). SCL-90-R: Administration, scoring and procedures, Manual II Baltimore: *Clinical Psychometric Research, 27*, 1-20.
- Erozkan, A. (2009). The relationship between attachment style and social anxiety: An investigation with Turkish University student. *Social Behavior and Personality, 37* (6), 835-844.
- Fonagy, P. (1999). Points of contact and divergence between psychoanalytic and attachment theories: Is psychoanalytic theory truly different? *Psychoanalytic Inquiry, 19*, 448-480.
- Gabbard, G. O. (1992). Psychodynamics of panic disorder and social phobia. *Bulletin of the Menninger Clinic journal, 56*(2 Suppl A), A3-13.
- Gabbard, G. O. (2010). *Long-term Psychodynamic Psychotherapy: A Basic Text*. Core competencies in psychotherapy. American Psychiatric Pub.
- Goldman, G. A. (2005). *Quality of object relations, security of attachment, and interpersonal style as predictors of the early therapeutic alliance*. Doctoral dissertation, psychology department, Ohio University.
- Greenberg, J. R., & Mitchell, S. A. (1983). *Object relations in psychoanalytic theory*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Habibi, M., Zamani, N., & Salehi, S. (2015). Styles and defense mechanisms in people with depression,

- Waqas, A., Rehman, A., Malik, A., & Muhammad, U. S. N. (2015). Association of ego defense mechanisms with academic performance, anxiety and depression in medical students: A mixed methods study. *Cures*, 7(9), 337-347.
- Westen, D. (1991). Social cognition and object relations. *Psychological Bulletin*, 109, 429-455.
- Zvelc, G. (2010). Object and subject relations in adulthood- towards an integrative model of interpersonal relationship. *Psychiatria Danubina*, 22 (4), 498-508.
- Slavin-Mulford, J., & Hilsenroth, M. J. (2012). Evidence-Based Psychodynamic Treatments for Anxiety Disorders: A Review. In R. A. Levy et al. (eds.), *Psychodynamic psychotherapy research: Evidence-based practice and practice-based evidence, current clinical psychiatry*. New York: Springer Science
- Talepasand, S., & Nokani, M. (2010). Social phobia symptoms: Prevalence and sociodemographic correlates. *Archives of Iranian Medicine*, 13 (6), 522-527.